

Milana Pisarić*

PRETRESANJE ADVOKATSKE KANCELARIJE U NEMAČKOJ

Apstrakt: U Nemačkoj se pretresanje advokatske kancelarije i privremeno oduzimanje predmeta za potrebe krivičnog postupka vrši uz određena zakonska ograničenja koja služe zaštiti odnosa poverenja između advokata i stranke. U sudskoj praksi su stvoreni dodatni kriterijumi za opravdanje ulaska u ovu zaštićenu sferu. Predmet rada je prikaz i analiza zakonskih odredaba i stavova sudske prakse o pretresanju advokatske kancelarije i privremenom oduzimanju predmeta pronađenih tom prilikom.

Ključne reči: krivični postupak, pretresanje, privremeno oduzimanje predmeta, advokatska kancelarija, Nemačka.

UVOD

Nemački Zakonik o krivičnom postupku¹ među istražnim radnjama² uređuje kao mere procesne prinude prema stvarima pretresanje i privremeno oduzimanje predmeta. Ustavnom garancijom nepovredivosti stana štiti se prostorna sfera života pojedinca u kojoj se snažno interveniše pretresanjem. Ova zaštita obuhvata i prostor u kom pojedinac obavlja poslovne aktivnosti, a posebnu zaštitu uživa advokatska kancelarija.

Da bi pretresanje advokatske kancelarije i privremeno oduzimanje predmeta pronađenih tom prilikom bilo zakonito i u skladu sa Ustavom, potrebno je da se prilikom njihovog određivanja i sprovođenja poštuju ne samo relevantne zakonske odredbe, nego i uslovi i kriterijumi utvrđeni u sudskoj praksi. Pri tome, neophodno je pronaći ravnotežu između dva suprotstavljena interesa: zaštite odnosa poverenja između advokata i stranaka, a time i advokature kao slobodne profesije, s jedne strane, i efikasnosti krivičnog gonjenja, s druge strane.

---

* Asistent sa doktoratom, Pravni fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, M.Pisaric@pf.uns.ac.rs

1 Strafprozeßordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 7. April 1987 (BGBl. I S. 1074, 1319), die zuletzt durch Artikel 12 des Gesetzes vom 18. Dezember 2018 (BGBl. I S. 2639) geändert worden ist, <https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/StPO.pdf>.

2 Služe pronalaženju, obezbeđenju i prikupljanju predmeta za potrebe dokazivanja, a uređene su u 8. odeljku 1. dela Zakonika (§ 94–111q).

1. PRETRESANJE

Pretresanje služi pronalaženju i hvatanju učinioca ili pronalaženju tragova i predmeta koji se privremeno oduzimaju jer mogu da imaju značaj dokaza u krivičnom postupku.³ Pretresa se prostor, lice ili stvar, a razlikuju se dva vida pretresanja: 1) pretresanje okrivljenog na osnovu §102, i 2) pretresanje drugog lica⁴ na osnovu §103.

Materijalni uslov za pretresanje okrivljenog je postojanje *osnova sumnje* da je izvršio krivično delo,⁵ koji je potkrepljen dovoljnom količinom i kvalitetom činjeničnih okolnosti⁶ na osnovu kojih postoji *verovatnoća* da će se ostvariti cilj i svrha pretresanja, tj. da će se pronaći i uhvatiti okrivljeni, odnosno da će se pronaći određeni predmeti koji mogu da posluže kao dokaz, a koji se privremeno oduzimaju pod uslovima iz §94. U pogledu pretresanja *drugog lica* materijalni uslov je drugačije određen:⁷ ako se pretresanje određuje u cilju hvatanja učinioca, sumnja da je učinjeno krivično delo mora biti konkretizovana, odnosno mora da postoji *osnovana sumnja* da je to lice izvršilo krivično delo i da se nalazi u prostoru koji se pretresa, a ako se pretresanje određuje u cilju pronalaženja tragova i otkrivanja i privremenog oduzimanja predmeta, oni moraju da budu tačno i precizno određeni i mora da postoji *veliki stepen verovatnoće* da će se u pretresanom prostoru pronaći.

Formalni uslov da bi se izvršilo pretresanje je postojanje *sudske*⁸ *naredbe*⁹ za koju Zakonik ne propisuje ni formu¹⁰ ni sadržinu. Stav sudske prakse je da se u naredbi navodi krivično delo povodom kog se vrši pretresanje,¹¹ činjenične okolnosti iz kojih proizlazi potreba za pretresanjem, svrha i cilj, a time i obim pretresanja.¹²

- 3 Meyer-Goßner/Schmitt /2018/: *Strafprozessordnung mit GVG und Nebengesetzen*, 61. Auflage, C.H. Beck, p. 357.
- 4 Pod drugim licem se smatra lice za koje ne postoji sumnja da je izvršilac krivičnog dela niti se prema njemu može primeniti neki od osnova za isključenje krivice ili za isključenje krivičnog dela, odnosno protiv njega se ne vodi krivični postupak (Meyer-Goßner/Schmitt, *op.cit.*, p. 492).
- 5 Sumnja ne mora da bude konkretizovana u smislu da je lice osnovano sumnjivo (Meyer-Goßner/Schmitt, *op.cit.*, p. 489).
- 6 Pri tome, pretresanje *ne sme da služi istraživanju činjenica u cilju potkrepljivanja sumnje* da je učinjeno krivično delo (Meyer-Goßner/Schmitt, *op.cit.*, p. 490).
- 7 Pretresanje je dozvoljeno samo ukoliko postoje *činjenične okolnosti* koje ukazuju na to da se lice, trag ili predmet koji se traži nalazi u prostorijama koje treba pretresti (§103 st.1).
- 8 Sudsko određivanje pretresanja služi tome da intervencija u osnovno pravo može da se meri i kontroliše. U slučaju da postoji *opasnost od odlaganja*, to može učiniti i javni tužilac i njegovi istražitelji (§105 st.1) – ukoliko je prethodno podnet zahtev sudu za izdavanje naredbe a postoji naročito opravdana i neposredna opasnost da se svrha pretresanja neće moći da se postigne ukoliko bi se i dalje čekalo na odluku suda (Meyer-Goßner/Schmitt, *op.cit.*, p. 499).
- 9 Naredba nije neophodna samo u slučaju da lice izričito i dobrovoljno omogući pretresanje.
- 10 Naredba se može izdati i *usmeno i putem telefona ili telefaksa* (naročito ukoliko postoji opasnost od odlaganja), ali je potrebno da se o tome sastavi službena beleška u istražnim spisima i da tako izdatu naredbu sud potvrdi naknadnim izdavanjem u pisanoj formi (Meyer-Goßner/Schmitt, *op.cit.*, p. 500).
- 11 Naredbe ima nedostatke ukoliko se ne *opiše u dovoljnoj meri krivično delo* na koje se odnose osnovi sumnje: kratko, ali što je preciznije moguće u skladu sa okolnostima pojedinačnog slučaja (BVerfG, Beschluss vom 9.2.2005, 2 BvR 984/04, 1018/04, 1030/04).
- 12 Radi se o *svojevrsnoj konkretizaciji svrhe i cilja*. Zahteva se, makar primera radi, navođenje tragova i predmeta za koje se očekuje da će se pretresanjem pronaći, pri čemu treba izbegavati opšte formulacije.

Naredba treba da sadrži navedene elemente da bi se pokazalo da je pretresanje bilo opravdano i da se prilikom izdavanja i izvršenja naredbe vodilo računa o načelu srazmernosti.¹³ U tom smislu, *pretresanje* mora da bude *potrebno* da se istraži krivično delo i krivično goni učinilac, a *ostvarenje cilja* pretresanja *verovatno* u *trenutku izdavanja naredbe*. Pretresanje nije opravdano potrebno ukoliko je cilj mogao da se ostvari drugim, manje restriktivnim (tj. manje invazivnim) radnjama i merama. Načelo srazmernosti je ispoštovano ukoliko je uzeto u obzir nekoliko kriterijuma utvrđenih u sudskoj praksi. *Cilj pretresanja* mora biti u *razumnoj srazmeri* sa *težinom* (konkretnog) krivičnog dela i *jačinom* (*stepenom*) *sumnje* da je delo izvršeno.¹⁴ S tim u vezi je i *potencijalni dokazni značaj predmeta* za koje se pretpostavlja da će se pretresanjem pronaći, kao i *stepen verovatnoće* njihovog pronalaska.¹⁵

U pogledu pretresanja *drugog lica* u sudskoj praksi se još više ističe potreba za poštovanjem načela srazmernosti. Ukoliko pretresanje ima za cilj pronalaženje predmeta koji ne mogu da se dovedu u neposrednu vezu sa krivičnim delom koje se istražuje, mora da postoji *poseban razlog* koji ukazuje na njegov dokazni značaj i opravdava ograničenje osnovnog prava lica kod kog se vrši pretresanje.¹⁶ Na ovom načelu se naročito insistira kada se određuje pretresanje lica koja su dužna da čuvaju profesionalnu tajnu, među kojima su i advokati.

1.1. Pretresanje advokatske kancelarije

Pretresanje advokatske kancelarije može se odrediti i na osnovu §102 i na osnovu §103. Ozbiljnost uplitanja u zaštićenu sferu i profesionalnu slobodu advokata prilikom pretresanja advokatske kancelarije zahteva *posebno opravdanje u smislu načela srazmernosti*, što znači da je sud prilikom određivanja pretresanja po oba osnova dužan da izvrši *još pažljivije i sveobuhvatno ispitivanje uslova za intervenciju*, što mora da se jasno vidi u obrazloženju odluke.

Pretresanje mora da bude *potrebno* da se istraži navodno krivično delo i krivično goni njegov učinilac a *srazmerno težini krivičnog dela i stepenu sumnje* da je delo učinjeno, koji prevazilazi nejasne indicije i pretpostavke. Ovaj zahtev nije ispunjen ukoliko ne postoje *razlozi opravdani konkretnim činjenicama*.¹⁷ U tu svrhu potrebno je da se u odluci opiše ponašanje koje se pripisuje okrivljenom, tako da se navedu činjenične okolnosti koje ukazuju da su ostvareni elementi bića krivičnog dela, naročito u slučaju kada se određuje pretresanje advokatske kancelarije advokata koji je okrivljeni – u suprotnom, radi se o naredbi koja je neproporcionalna i nevaljana.¹⁸

Pretresanje advokatske kancelarije je neproporcionalno, a time i nezakonito: a) ako se istražuje delo malog značaja¹⁹ b) ako je mali dokazni značaj predmeta koje

13 Meyer-Goßner/Schmitt, *op.cit.*, p. 501.

14 Meyer-Goßner/Schmitt, *op.cit.*, p. 491.

15 Nepostojanje dokaznog značaja predmeta za koje se pretpostavlja da će se pronaći čini pretresanje nedozvoljenim (BGH StraFo 09, 241, navedeno prema: Meyer-Goßner/Schmitt, *op.cit.*, p. 494).

16 Meyer-Goßner/Schmitt, *op.cit.*, p. 493.

17 LG Rostock, Beschluss vom 21.07.2015–18 Qs 212/14 (2).

18 Činjenični opis ne mora da bude potpun kao u optužnici ili presudi, jer se ni ne zahteva toliki stepen sumnje, odnosno izvesnost da je delo učinjeno (BVerfG, Beschluß vom 04.07.2006–2 BvR 950/05).

19 Pretresanje je neproporcionalno kada se određuje u krivičnom postupku protiv advokata zbog neplaćanja novčane kazne od 15 eura (BVerfG, NJW 2006, 3412).

treba oduzeti ili postoji nejasna sumnje da će se oni pronaći,²⁰ ili c) ako se do saznanja za koje se očekuje da će biti rezultat pretresanja može doći primenom neke druge, manje invazivne mere.²¹

Ono što je specifično za pretresanje advokatske kancelarije je da postoji *rizik* da će se tom prilikom *otkriti podaci o strankama* advokata. Ova lica moraju da budu sigurna da je odnos poverenja sa nosiocem profesionalne tajne zaštićen, jer to predstavlja javni interes u efikasnom i uređenom sistemu ostvarivanja i zaštite prava.²² Iz toga razloga, sud prilikom izdavanja naredbe treba da uzme u obzir i *opseg indirektnog narušavanja profesionalne aktivnosti advokata*.²³ Čak i kada se pretresanje preduzima u krivičnom postupku protiv advokata, sud mora da razmotri njegov *poseban položaj kao pružaoca pravne pomoći* i uzme u obzir činjenicu da se na taj način interveniše, ne samo u osnovna prava okrivljenog advokata, nego i u interes javnosti.²⁴

2. PRIVREMENO ODUZIMANJE PREDMETA KAO SVRHA PRETRESANJA

Postupak pretresanja i privremenog oduzimanja predmeta prilikom pretresanja uređen je u §107–110, uz shodnu primenu §94–98. U skladu sa §94 privremeno se oduzimaju ili obezbeđuju na drugi način predmeti koji mogu da imaju značaj dokaza u krivičnom postupku, tj. i za koje se *ex ante* i sa ozbiljnošću pretpostavlja da mogu da posluže utvrđivanju procesno relevantnih činjenica.²⁵ Njihov *potencijalni dokazni značaj* treba da je u trenutku oduzimanja dovoljan i očigledan i da postoji verovatnoća (ne i izvesnost) da predmeti mogu da se upotrebe u svrhu utvrđivanja činjenica u krivičnom postupku.²⁶

Po pravilu se oduzimaju predmeti *navedeni u naredbi za pretresanje*.²⁷ Svrha, cilj i obim pretresanja kao elementi naredbe su od naročitog značaja u vezi sa *slučajnim nalazom*. Ako se prilikom pretresanja pronađu predmeti koje nemaju veze

20 BVerfG, Beschluss vom 29.01.2015–2 BvR 497/12, Abs. Nr. 16.

21 Primera radi, ako se pretresanje određuje u postupku zbog krivičnog dela uvrede radi pronalaska inkriminišućih izjava, a čiji sadržaj može da se utvrdi iz podnesaka koji se nalazi u sudskom spisu ili potrebne činjenice mogu da se utvrde ispitivanjem svedoka (OLG Rostock, Beschluss vom 20.09.2012 – AGH 5/12 (I/3).

22 VerfGE 113, 29 = NJW 2005, 1917.

23 Landgericht Rostock Beschluss vom 21.07.2015, Az.: 18 Qs 212/14.

24 BVerfG, AnwBl 2015, 440.

25 Systematischer Kommentar zur Strafprozessordnung mit GVG und EMRK, Band II 94–136a StPO /2016/, 5. Auflage, C.H. Beck, München (u daljem tekstu: SK-StPO), 17.

26 Meyer-Goßner/Schmitt, *op.cit.*, p. 358.

27 U skladu sa §98 oduzimanje naređuje sud. Ako postoji neposredna opasnost od odlaganja oduzimanje može da naredi i javno tužilaštvo i njihovi istražitelji. U tom slučaju se u roku od tri dana od dana oduzimanja zahteva sudska potvrda oduzimanja (u vidu rešenja), ukoliko prilikom oduzimanja nije bilo prisutno lice od koga se predmet oduzeo niti punoletni član domaćinstva ili ukoliko se to lice, odnosno u njegovom odsustvu, punoletni član domaćinstva izričito protivio oduzimanju. Lice od koga je predmet oduzet može da podnese sudu zahtev za preispitivanje oduzimanja u bilo koje vreme.

sa krivičnim delom povodom kog je određeno, ali ukazuju na izvršenje drugog krivičnog dela, oni se u skladu sa §108 privremeno oduzimaju, o čemu se obaveštava javni tužilac. Zabranjeno je vršiti pretresanje sistematski i ciljno radi pronalaženja slučajnog nalaza.²⁸

2.1. Zabrana oduzimanja pojedinih predmeta od advokata

Zakonik normira obavezu predaje predmeta koji imaju potencijalni dokazni značaj. Na osnovu §95 držalac se poziva da predmet dobrovoljno preda. Ukoliko odbije, predmeti se prinudno oduzimaju (§94 st. 2), a prema njemu se primenjuju sankcije iz §70²⁹ (osim prema licima koja su od dužnosti svedočenja oslobođena (§52) ili isključena (§53) (§ 95 st. 2).

U §53 su određene kategorije lica isključene od dužnosti svedočenja zbog toga što imaju dužnost čuvanja službene ili profesionalne tajne. Među njima je i *branilac o onome što mu je povereno ili mu je postalo poznato u tom svojstvu* (st. 1 reč. 1 t. 2) i *advokat o onome što mu je povereno ili mu postalo poznato u tom svojstvu* (st. 1 reč. 1 t. 3). U skladu sa §53a isključenje od dužnosti svedočenja se proširuje i na *sarađnike* lica iz §53.³⁰

Iz isključenja od dužnosti svedočenja o navedenim okolnostima izvedena je zabrana oduzimanja pojedinih predmeta od tih lica (koja se proširuje i na lica iz §53a), propisana u §97. Tako se ne mogu oduzeti:

- 1) *komunikacija* između okrivljenog i branioca, odnosno advokata;³¹
- 2) *isprave*³² koje je *sastavio branilac*, odnosno *advokat*³³ o onome što mu je okrivljeni, odnosno stranka poverila ili o drugim okolnostima na koje se odnosi pravo da ne svedoči;
- 3) *drugi predmeti* na koje se odnosi pravo branioca, odnosno advokata da ne svedoče.

Zabrana oduzimanja važi samo ukoliko se predmeti nalaze u faktičkoj vlasti³⁴ advokata (i lica iz §53a).

28 Meyer-Goßner/Schmitt, *op.cit.*, p. 510.

29 §70 predviđa posledice po svedoka koji neopravdano (bez zakonskog razloga) odbije da da iskaz ili položi zakletvu: on se obavezuje da snosi troškove nastale zbog odbijanja i izriče mu se novčana kazna (u slučaju nemogućnosti naplate, izriče mu se kazna zatvora, koji ne može da traje duže od šest meseci, a svakako ne duže od trajanja krivičnog postupka). Ako su ove mere već bile određene, ne mogu se ponovo odrediti u krivičnom postupku koji se vodi zbog istog krivičnog dela.

30 To su lica koji učestvuju u profesionalnoj aktivnosti u ugovornom odnosu ili obavljaju aktivnost za pripremu posla ili drugu pomoćnu aktivnost.

31 Zabrana se odnosi na komunikaciju u pisanom, audio, video i audiovideo obliku, kao i na nosioce komunikacije (medijume), pod uslovom da se komunikacija odnosi na ono što je kao odnos poverenja zaštićeno odredbama §53 i §97 (SK-StPO, 88).

32 Isprave obuhvataju beleške, nacрте podnesaka, podneske, planere i sl. koje je sastavio advokat, u delu i pod uslovom da u njima iznosi svoja zapažanja o pravnim ili činjeničnim problemima u vezi sa predmetom povodom kog je odnos poverenja zaštićen odredbama §53 i §97.

33 Isprave koje je stranka predala advokatu nisu obuhvaćene zabranom oduzimanja i mogu se oduzeti, jer one služe advokatu samo kao izvor informacija.

34 Zabrana oduzimanja ne važi ukoliko komunikacija, isprave i drugi predmeti nisu još uvek ili nisu više u državini advokata (SK-StPO, 90).

Propisana su dva izuzetka od zabrane oduzimanja, pa se od advokata mogu oduzeti predmeti: a) ukoliko određene činjenice ukazuju na sumnju da je to lice saučesnik u krivičnom delu ili da je izvršilo krivično delo pomaganja učiniocu nakon izvršenog krivičnog dela, sprečavanja krivičnog gonjenja (ometanja pravde) ili prikrivanja,³⁵ ili b) ukoliko su predmeti nastali izvršenjem krivičnog dela ili su korišćeni ili namenjeni za izvršenje (§97 st. 2).

U sudskoj praksi je zabrana oduzimanja predmeta od branioca donekle pooštrena.

S obzirom na posebnu zaštitu prava okrivljenog na neometanu usmenu i pisanu komunikaciju sa braniocem (§148), ona se ne može oduzeti čak ni kada nije još uvek ili nije više u državini branioca (nego je, npr. u državini okrivljenog ili u pošti).³⁶ Ne mogu se oduzeti *isprave koje je sastavio branilac* čak ni kada su protivno ili saglasno njegovoj volji u državini trećeg lica. Isprave i predmeti, relevantni za odbranu, do kojih je došao *okrivljeni ili treće lice* mogu se oduzeti od tih lica dok su u njihovoj faktičkoj vlasti, a od branioca se ne mogu da se oduzmu ukoliko su mu predati u svrhu odbrane i dokle god su u njegovoj državini. U suštini, od branioca *se mogu oduzeti* samo oni predmeti koji objektivno i očigledno ne služe odbrani.

Kada se pretresanje određuje u krivičnom postupku protiv advokata na osnovu §102 odnos poverenja između advokata i stranke neće biti narušen jer ni tada ne može da se oduzme komunikacija između okrivljenog i branioca,³⁷ već samo isprave i drugi predmeti, a stečena saznanja mogu da se upotrebe kao dokaz samo u krivičnom postupku protiv advokata, ali ne i protiv stranke.³⁸

Pravilo je da pretresanje advokatske kancelarije *ne sme da se odredi* na način da se vrši *pregled svih akata* u cilju pronalaženja i oduzimanja predmeta koji su obuhvaćeni pravom advokata da ne svedoče³⁹ i koji su shodno tome obuhvaćeni zabranom oduzimanja. Iako treba izbegavati oduzimanje *slučajnog nalaza* u advokatskoj kancelariji,⁴⁰ prosta verovatnoća da će do toga doći ne isključuje mo-

35 Određeno ograničenje se primenjuje u pogledu branioca, jer sudska praksa zahteva „značajne naznake” učešća, odnosno saučesništva. Primera radi, u jednom predmetu je, u vreme kada je izdata naredba za pretresanje, sumnja da su svedoci na glavnom pretresu dali lažni iskaz bila zasnovana na pretpostavkama da je branilac okrivljenog u tom postupku na nedozvoljen način uticao na njih i podstrekao ih da ne govore istinu. Takve pretpostavke nisu bile dovoljne da opravdaju određivanje pretresanja kancelarije branioca. U naredbi za pretresanje nedostajali su konkretni navodi o krivičnom delu, u kojima je okrivljeni branilac učestvovao kao podstrekač, jer je samo navedeno da su postojale indicije za umišljajno lažno svedočenje. Bez navođenja u kojoj meri su svedoci lažno svedočili, pretpostavka da je okrivljeni branilac imao kontrolni uticaj na njihove lažne izjave i da ih je podstrekao na to, nije bila opravdana u dovoljnoj meri (LG Rostock, Beschluss vom 21.07.2015, Az.: 18 Qs 212/14).

36 SK-StPO, 92.

37 SK-StPO, 95.

38 Ukoliko je advokat okrivljen kao izvršilac ili saučesnik krivičnog dela, oduzimanje isprava je dozvoljeno samo u delu u kom se sadržaj isprave odnosi na krivično delo koje se njemu stavlja na teret (LG Berlin NStZ 1993, 146, navedeno prema: SK-StPO, 88).

39 Meyer-Goßner/Schmitt, *op.cit.*, p. 494.

40 Upotreba slučajnog nalaza je ograničena kada se pretresanje vrši kod lica koja u skladu sa § 53 stav 1, reč., t. 5 (novinari). U slučaju da se pronade slučajni nalaz, a na te predmete se može proširiti pravo tog lica da ne svedoči, upotreba takvih predmeta kao dokaza je dozvoljena samo

gućnost njegovog oduzimanja.⁴¹ Ipak, nije dozvoljeno oduzeti kao slučajni nalaz predmete koji su u već pokrenutom krivičnom postupku zaštićeni zabranom oduzimanja.⁴²

3. PRIMERI IZ SUDSKE PRAKSE

3.1. Pretresanje advokatske kancelarije na osnovu §102

3.1.1. Primer 1⁴³

U prekršajnom postupku protiv advokata zbog neplaćanja novčane kazne od 15 eura usled nepropisnog parkiranja putničkog vozila, okrivljeni je tvrdio da se za kratak vremenski period zadržao u zgradi suda radi predaje podnesaka u pisarnicu. Organ postupka je zatražio od pisarnice da dostavi evidenciju o pristupanju advokata spornih datuma, ali na osnovu tih podataka nije mogao nesporno da utvrdi da li je parkiranje vozila bilo opravdano. Zbog toga je sud naredio pretresanje advokatske kancelarije u cilju pronalaženja i oduzimanja listova dnevnika, poslovnog kalendara i sličnih isprava, na osnovu čega bi utvrdio gde se nalazio advokat u spornom vremenskom periodu. Prilikom izvršavanja naredbe policija je iz kancelarije oduzela naslovnicu kalendara iz te godine i kalendarske stavke za sporne datume. Advokat je podneo žalbu protiv odluke o pretresanju i oduzimanju predmeta, koju je drugostepeni organ odbio kao neosnovanu. Nakon toga advokat se obratio Ustavnom sudu.

Ustavni sud nije razmatrao zakonitost postupka pretresanja niti oduzimanja predmeta, nego se zadržao na tome što je utvrdio da *sudovi nisu prilikom donošenja osporenih odluka uzeli u obzir princip srazmernosti*.

Kada se istraga vodi protiv advokata, postoji opasnost da istražni organi prilikom pretresanja kancelarije pronađu podatke o njegovim strankama. Na taj način se ugrožavaju *ne samo osnovna prava stranaka, nego i odnos poverenja između advokata i stranaka koji je ustanovljen u javnom interesu delotvornog i urednog sistema za ostvarivanje i zaštitu prava*. Značajno zadiranje u ovo Ustavom zaštićeno područje života *zahteva posebno opravdanje*, što znači da pretresanje mora da bude *potrebno* da se istraži navodno delo „*obećavajuće*” s obzirom na cilj određen u naredbi, a sama *intervencija srazmerna ozbiljnosti navodnog dela i snazi sumnje da je ono učinjeno*.

U ovom slučaju radi o delu malog značaja, pa pretresanje advokatske kancelarije predstavlja *grubu nesrazmeru i proizvoljnost*, zbog čega su osporene odluke poništene kao neustavne.

---

ukoliko se krivični postupak vodi za krivično delo za koje je zaprećena kazna zatvora od najmanje pet godina zatvora a ne radi se o krivičnom delu iz § 353b Krivičnog zakonika. Mogućnost upotrebe slučajnog nalaza na ovaj ili sličan način nije ograničena ukoliko se pretresanje vrši kod branioca ili advokata.

41 SK-StPO, 460.

42 SK-StPO, 462.

43 BVerfG, Beschluss vom 7.9.2006–2 BvR 1141/05.

Primer 2⁴⁴

Javno tužilaštvo je, po prijemu krivične prijave advokatske komore a povodom pritužbe stranke, pokrenulo istragu protiv advokata zbog neosnovane i prekomerne naplate troškova u ostavinskom postupku. Uz krivičnu prijavu priloženi su sporni troškovnici, a javno tužilaštvo ih je i po službenoj dužnosti pribavilo od suda pred kojim se vodio postupak. I pored toga, sud je naredio pretresanje advokatske kancelarije, s obrazloženjem da je za potpuno razjašnjenje činjenica neophodno da se pronađu priručnici, dnevnici i druge isprave i da se podaci u njima uporede sa pribavljenim troškovnicima. Prilikom pretresanja advokat je dobrovoljno predao sve tražene isprave. Žalba protiv odluke o pretresanju odbijena je kao neosnovana, nakon čega se advokat obratio Ustavnom sudu.

Stav Ustavnog suda je da *nisu bili ispunjeni uslovi za pretresanje advokatske kancelarije*, jer ni obrazloženje naredbe o pretresanju niti odluka po žalbi ne pokazuju da su ispunjeni zahtevi *u smislu načela srazmernosti*. Naime, Sud je utvrdio da *nisu postojali dovoljno opravdani razlozi za pretresanje koji bi prevazišli nejasne indicije i puke pretpostavke*. Pored toga, pretresanje mora da bude *potrebno* da se istraži navodno krivično delo i da se krivično goni učinilac, *što nije slučaj ukoliko su organima gonjenja na raspolaganju druga, manje restriktivna sredstva*. Ovaj zahtev nije ispunjen, jer su bitne činjenice od kojih zavisi postojanje elemenata bića krivičnog dela mogle da se utvrde iz troškovnika koji su priloženi uz krivičnu prijavu, kao i iz spisa suda pred kojim su sporni troškovi nastali. Na ovaj način i u navedenim okolnostima, izdavanjem i izvršavanjem naredbe za pretresanje advokatske kancelarije *prekršen je princip srazmernosti*, pa su odluke poništene kao neustavne.

Primer 3⁴⁵

U krivičnom postupku protiv advokata za krivično delo prinude učinjeno u vezi sa njegovim branjenikom u drugom krivičnom postupku naredeno je pretresanje advokatske kancelarije i oduzimanje određenih predmeta. Po zahtevu okrivljenog sud je oduzete predmete pregledao, pa je potvrdio oduzimanje šest čeličnih ormara sa indeksnim karticama koje sadrže podatke o strankama, jer sadrže i podatke relevantne za postupak. Sud je prilikom preispitivanja oduzimanja predmeta našao da prosta činjenica da okrivljeni ima obimnu arhivu ne dovodi do zabrane oduzimanja predmeta, jer bi u suprotnom okrivljeni sakrivanjem relevantnih podataka među velikim brojem podataka, koji se ne odnose na njegovog branjenika nego na druge stranke, mogao da ometa krivični postupak.

Prilikom preispitivanja ove odluke, žalbeni sud je, uzimajući u obzir specifične zakonske uslove za pretresanje kancelarije okrivljenog advokata, ocenio da je *pretresanje u konkretnom predmetu bilo opravdano postojanjem ozbiljne i značajne početne sumnje protiv okrivljenog*, a da *ga obim isprava koje su oduzete ne čini nezakonitim*.

Ipak, prilikom pretresanja i oduzimanja predmeta *nisu uzeti u obzir interesi trećih lica*, odnosno velikog broja stranaka advokata, koji nemaju nikakve veze sa pred-

44 BverfG, Beschluss vom 5.5.2011–2 BvR 1011/10.

45 LG Berlin, Beschluß vom 08.04.1992–511 Qs 22/92, 511 Qs 23/92 u. 511 Qs 26/92.

metnim krivičnim delom. Zbog toga je sud trebao da omogući okrivljenom da izvrši uvid u oduzete isprave, kako bi mogao da traži da se izdvoje one za koje ne postoji neposredna veza sa krivičnim delom koje mu se stavlja na teret. Zaštita interesa trećih lica u pogledu podataka koji su predali advokatu i koje je on dužan da čuva kao profesionalnu tajnu *nalagala je da sud* prilikom pregledanja oduzetih isprava odluči da *u spisima predmeta ostanu samo* one koje su nedvosmisleno i neposredno povezane sa krivičnim delom povodom kog je pretresanje advokatske kancelarije bilo određeno. Zbog toga je odluka suda kojom je potvrdio oduzimanje svih isprava ocenjena kao nezakonita.

Primer 4^{A6}

Nakon saslušanja okrivljenog na glavnom pretresu na okolnosti nezakonito ostvarene dobiti, javni tužilac je pokrenuo istragu protiv njegovog branioca za krivično delo pranja novca zbog postojanja osnova sumnje da je sestra okrivljenog prenela određeni iznos nezakonito stečene dobiti na njegov račun na ime naknade za odbranu. Sud je izdao naredbu za pretresanje advokatske kancelarije u cilju pronalazjenja isprava koje se odnose na taj transfer, polazeći od toga da je branilac znao da se radi o dobiti stečenoj izvršenjem krivičnog dela. Žalba advokata je odbijena kao neosnovana, nakon čega je podneo ustavnu žalbu.

Ustavni sud smatra da pretresanje *nije bilo opravdano* jer se ne zasniva na konkretnim činjenicama. Naime, o postojanju *potrebnog stepena sumnje* da je učinjeno krivično delo se ne može zaključiti iz proste činjenice da je sestra okrivljenog platila naknadu braniocu. Postojanje ovakve sumnje morao je da proveri sud prilikom *prethodnog odobrenja pretresanja*, odnosno *naknadne kontrole oduzetih predmeta*, što podrazumeva pažljivo ispitivanje uslova intervencije i sveobuhvatno razmatranje, kako bi se utvrdila prikladnost intervencije u konkretnom slučaju.

Inkriminacija pranja novca dovodi u pitanje *pravo branioca na slobodno obavljanje profesije*, jer rizik da bude kažnjen zbog primanja naknade ugrožava njegovo pravo da ekonomski iskoristi profesionalna dostignuća. Uplitanje u profesionalnu slobodu advokata i instituciju izabranog branioca zahteva redukciju Ustavom utvrđenog načela srazmernosti, i stoga je opravdano *samo ako se nedvosmisleno utvrdi da je branilac u trenutku primanja naknade bio svestan* da se radi o sredstvima koja su ostvarena izvršenjem kataloški nabrojanih krivičnih dela.

Iako prilikom razmatranja da li protiv branioca postoji početna sumnja da je izvršio krivično delo pranje novca postoje *teškoće u dokazivanju subjektivnih elemenata* bića krivičnog dela, ova sumnja treba da se zasniva na jasnim činjeničnim okolnostima da branilac u trenutku kada je primio naknadu nije postupao u dobroj veri, a objektivni pokazatelji za utvrđivanje subjektivnih elemenata mogu se naći, na primer, u vanredno visokom iznosu naknade ili načinu isplate.

Kako prilikom donošenja osporenih odluka sudovi *nisu u potrebnoj meri razmotrili okolnosti iz kojih proističe osnov sumnje* da je branilac učinio krivično delo pranja novca, odnosno da je imao određeno saznanje i svest o poreklu naknade u trenutku njenog prihvatanja, *prekršen je princip srazmernosti i istovremeno ugrožena sloboda obavljanja profesije*, pa su osporene odluke poništene.

*Primer 5*⁴⁷

Tokom istrage u SAD pronađena je baza podataka pružaoca usluga elektronskih komunikacija, koji je prikupljao podatke o transakcijama klijenata i prosledivao ih provajderima veb-stranica sa dečjom pornografijom. Među klijentima je bio i advokat, protiv kog je javno tužilaštvo u Nemačkoj pokrenulo istragu zbog krivičnog dela posedovanja dečje pornografije. Odlukom suda određeno je pretresanje kancelarije i stana okrivljenog radi pretraživanja računara u cilju pronalaska pornografskih sadržaja. Tom prilikom je napravljena kopija svih podataka sačuvanih na eksternom hard-disku u kancelariji, a iz stana je oduzet hard-disk na kom su sačuvane adrese stranaka i korespondencija sa njima, sažeta rezervna kopija svih podataka advokatske kancelarije i kompletan poreski obračun sa detaljima transakcija sa strankama. Okrivljeni je izjavio žalbu protiv odluka o pretresanju i oduzimanju predmeta i zatražio da se ove odluke ukinu jer nije postojao dovoljan stepen sumnje da je izvršio krivično delo koje mu se stavlja na teret, a nije ispoštovana ni zabrana oduzimanja određenih predmeta iz advokatske kancelarije. Drugostepeni sud je odbio žalbu kao neosnovanu, pa je okrivljeni podneo ustavnu žalbu.

Ustavni sud je utvrdio da se u naredbi jasno navodi da je *cilj pretresanja pronalaženje precizno određenih predmeta sa pornografskim sadržajem, a da se početna sumnja zasniva na konkretnim činjenicama*. Pored toga, mera prinude je bila pogodna za pronalaženje dokaza a „blaži” načini pronalaženja nisu bili dostupni.

Opasnost da se izvršenjem naredbe pristupi podacima koji su irelevantni za konkretan krivični postupak, kao i zaštićenim i poverljivim podacima o strankama advokata, uzeta je u *obzir prilikom naknadnog pregleda oduzetih predmeta*. Naime, u skladu sa §110 izvršen je pregled isprava i elektronskih uređaja za skladištenje podataka oduzetih prilikom pretresanja, kako bi se izbeglo prikupljanje zaštićenih i poverljivih podataka, koji nisu od dokaznog značaja za konkretan krivični postupak. Istražni organi su podatke u oduzetim hard-diskovima „razvrstali” prema procesnoj relevantnosti uz pomoć termina i programa za pretragu, što potvrđuje priloženi izveštaj o automatizovanoj pretrazi. Podaci na oduzetim hard-diskovima koji nemaju veze sa krivičnim delom, među kojima su i podaci o strankama advokata, izbrisani su i nisu korišćeni u krivičnom postupku.

Zbog svega toga, osporeno pretresanje i oduzimanje predmeta ocenjeni su kao zakoniti.

3.2. Pretresanje advokatske kancelarije na osnovu § 103

3.2.1. Primer 1

⁴⁸

U krivičnom postupku za krivično delo poreske utaje određeno je pretresanje advokatske kancelarije branioca okrivljenog radi pronalaženja i oduzimanja određenih isprava koje bi mogle da služe utvrđivanju prihoda. U obrazloženju odluke se pošlo od pretpostavke da je okrivljeni braniocu predao navedene isprave i da su se one nalazile u njegovoj faktičkoj vlasti makar jedan kratak vremenski period.

47 BVerfG, Beschluss vom 5.7.2005–2 BvR 497/03.

48 LG Fulda, Beschluss vom 12. 10. 1999–2 Qs 51/99.

Povodom žalbe branioca drugostepeni sud je utvrdio da *nisu bili ispunjeni uslovi* za pretresanje njegove advokatske kancelarije.

Postojanje sumnje da je okrivljeni izvršio krivično delo nije bilo dovoljno, jer potreba za pretresanjem kod drugog lica mora biti *opravdana postojanjem određenih činjenica (a ne pretpostavkama) koje čine verovatnim da će pretresanje dovesti do otkrivanja konkretnih dokaza*. Prosta činjenica da se radi o braniocu ne opravdava zaključak da se traženi predmeti nalaze u advokatskoj kancelariji i da će se pronaći njenim pretresanjem, jer *ne postoji opšteprihvaćena empirijska zakonitost da su predmeti okrivljenog u faktičkoj vlasti branioca*. Verovatnoća da je okrivljeni predmete od dokaznog značaja predao braniocu nije veća od mogućnosti da je okrivljeni branioca „lišio” takvih predmeta, naročito inkriminišućih, ili da ih je već uništio.

Nezakonitost osporene odluke proizlazi iz *nedozvoljene svrhe*, jer se pretresanje *ne može da se odredi u cilju pronalaženja predmeta koji su izuzeti od oduzimanja*. Sporne isprave obuhvaćene su pojmom „drugi predmeti” u smislu §97 st.1 t. 3, zbog čega su nezakonite i naredba za pretresanje određena u cilju njihovog pronalaženja i naredba za njihovo oduzimanje. Naime, predmeti su izuzeti od oduzimanja ako proizlaze iz odnosa poverenja između branioca i okrivljenog, tj. prava branioca ne svedoči u skladu sa §53 o činjenicama koje su mu poverene ili su mu postale poznate u tom svojstvu. Ovo se *odnosi i na sadržaj isprava koje su mu predate*, bez obzira na to *kada su one nastale* (iako su nastale pre zasnivanja odnosa poverenja koji se zabranom oduzimanja predmeta štiti) i *ko ih je predao* (pojedine predmete je braniocu predao bračni drug okrivljenog). Odlučujući faktor je da li su te isprave *predate braniocu u svrhu odbrane*. Zabrana oduzimanja predmeta koje je okrivljeni predao svom braniocu proizlazi iz procesne funkcije branioca koju može delotvorno da vrši samo ako poznaje sve činjenice konkretnog slučaja i ako može da se osloni na predmete koje mu je okrivljeni predao. Princip slobodne odbrane bi bio ograničen a odnos poverenja između advokata i stranke narušen ukoliko bi se okrivljeni plašili da će istražni organi moći u bilo kom trenutku da oduzmu predmete koje je braniocu predao.

Izuzetak od zabrane oduzimanja bi postojao u slučaju da se predmeti ne predaju braniocu u svrhu odbrane, nego, na primer, ako okrivljeni preda advokatu isprave radi čuvanja a ne poveri mu odbranu u konkretnom predmetu. Osim toga, zabrana oduzimanja ne bi važila ako okrivljeni preda braniocu predmete od dokaznog značaja radi skrivanja ili ako je očigledno da branilac zloupotrebljava svoj privilegovani položaj da bi određene predmete od dokaznog značaja učinio nedostupnim organima. Takođe, zabranom oduzimanja nisu obuhvaćeni predmeti koji su nastali izvršenjem krivičnog dela ili su korišćeni kao sredstvo izvršenja.

Kako u konkretnom predmetu ne postoji nijedan razlog za isključenje zabrane oduzimanja predmeta koji su predati braniocu u svrhu odbrane, radi se predmetima koji su zaštićeni zabranom oduzimanja iz §97, shodno čemu je odluka o pretresanju advokatske kancelarije branioca okrivljenog radi njihovog pronalaženja i oduzimanja protivna zakonu.

Primer 2⁴⁹

Kod okrivljenog je tokom pretresanja prilikom hapšenja pronađeno i oduzeto nekoliko diplomatskih pasoša države X, za koje je postojala sumnja da su falsifikovani, i nekoliko pisama ministarstva spoljnih poslova te države. Branilac 1 je u podnesku tvrdio da se ne radi o falsifikovanim pasošima, pozivajući se na mišljenje biroa Interpola u državi X, koje nije priložio. Istražni organi su bez uspeha pokušali da dobiju ovo mišljenje od izdavaoca. U međuvremenu, branilac 1 je otkazao punomoć i na njegovo mesto stupio je branilac 2, međutim, ni on nije na zahtev javnog tužilaštva dostavio sporno mišljenje. Sud je naredio pretresanje advokatske kancelarije prethodnog branioca i branioca 2 radi pronalaženja i oduzimanja mišljenja biroa Interpola u državi X i pisama ministarstva spoljnih poslova te države. Prilikom pretresanja kod branioca 2 pronađene su i oduzete dve kopije spornih pisama iz njegovih spisa.

Branilac 2 je izjavio žalbu protiv odluka o pretresanju i o oduzimanju predmeta, a drugostepeni sud je, ocenivši je kao osnovanu, osporene odluke proglasio nezakonitim jer *nisu bili ispunjeni uslovi* za pretresanje advokatske kancelarije.

Stav žalbenog suda je da pretresanje drugih lica shodno §103 može da se odredi *samo ukoliko postoje određene činjenice a ne samo puke pretpostavke* na kojima se zasniva verovatnoća da će pretresanje dovesti do otkrivanja određenih predmeta. Ovaj uslov nije bio ispunjen u pogledu pisama ministarstva spoljnih poslova države X, jer se u korespondenciji između branioca 2 i istražnih organa pominje samo mišljenje biroa Interpola te države, na koje se u podnesku pozvao branilac 1, ali ne i sporna pisma, u pogledu kojih nije postojao nikakav dokaz da se nalaze u posedu branioca 2. Prosta činjenica da je advokat branilac okrivljenog ne može da opravda zaključak da su se tražena pisma nalazila u njegovoj kancelariji i da bi se njenim pretresanjem ona pronašla.

Štaviše, nezakonitost osporenih odluka prvostepenog suda, pa i u delu koji se odnosi na sporno mišljenje, posledica je *nedozvoljenosti svrhe pretresanja*, jer se ono *ne sme odrediti niti preduzeti radi pronalaženja i oduzimanja predmeta koji su izuzeti od oduzimanja*. Predmeti radi čijeg oduzimanja je određeno pretresanje advokatske kancelarije branioca 2 nisu se mogli oduzeti shodno § 53 st. 1 t. 2 i § 97 st. 1 t. 3, jer se radi o predmetima koji su zaštićeni od oduzimanja s obzirom na to da se njihov sadržaj odnosi na odnos poverenja između branioca i okrivljenog. Pri tome, ne mogu se oduzeti ni isprave koje je treće lice predalo braniocu u svrhu odbrane (u ovom slučaju prethodni branilac), jer su činjenice koje se dokazuju ovim ispravama obuhvaćene pravom branioca da ne svedoči, čak ni kada bi se radilo o ispravama koje bi dovele do oslobođenja okrivljenog od optužbe. Ova zabrana bi mogla da se isključi, samo u krajnjem slučaju da je branilac očigledno zloupotrebio svoj privilegovani položaj kako bi organe postupka „lišio” potrebnih isprava ili predmeta, odnosno pod uslovom da se utvrdi da ovakva privilegija braniocu služi isključivo za ostvarivanje ciljeva koji nisu u skladu sa odredbama Zakonika a da ne mogu jasno da se utvrde okolnosti zbog kojih bi ostvarivanje prava suprotno propisanom

49 OLG Frankfurt a.M., Beschluss vom 21.6.2005–3 Ws 499 + 501/05.

cilju bilo prihvatljivo (pri čemu, ukoliko postoji sumnja, važi pretpostavka u korist prihvatljivosti, pa i u slučaju nepravilne upotrebe procesnih prava). U konkretnom predmetu, ne postoje dokazi da je branilac 2 pod navedenim uslovima uskratio određene spise organima postupka – prosta činjenica da branilac nije odgovorio na zahtev za njihovo dostavljanje ne ukazuje na očiglednu zloupotrebu privilegije da traženi predmeti od njega ne smeju da se oduzmu.

Kako se osporene odluke odnose na pretresanje advokatske kancelarije radi oduzimanja predmeta koji su predati braniocu u svrhu odbrane (iako ih je predalo treće lice, a ne okrivljeni) a koji su izuzeti od oduzimanja, pri čemu *ne postoje izričite i jasne okolnosti koje ukazuju da se radi o zloupotrebi branioca*, one su protivne zakonu.

Primer 3⁵⁰

Prilikom pretresanja poslovnog prostora privrednih društava A i B u krivičnom postupku protiv dva direktora zbog krivičnog dela prevare pronađeni su podnesci advokata koji je zastupao privredno društvo V u sporu protiv ovih privrednih društava. Sud je naredio pretresanje advokatske kancelarije u cilju pronalaženja i oduzimanja podnesaka, beležaka, priručnika i drugih isprava u vezi sa sporom, a koji bi mogli da sadrže relevantne podatke za krivični postupak. Sud je potvrdio oduzimanje isprava pronađenih tom prilikom, ceneći da je naredba o pretresanju proporcionalna i da se tražene isprave mogu oduzeti, a zabrana oduzimanja predmeta od advokata primenjuje se samo ukoliko je stranka advokata okrivljeni u krivičnom postupku. Advokat je izjavio žalbu protiv odluka o pretresanju i o potvrđivanju oduzimanja predmeta, ali je ona odbijena kao neosnovana. Nakon toga advokat se obratio Ustavnom sudu.

Ustavni sud je utvrdio da prilikom donošenja osporenih odluka sudovi *nisu u dovoljnoj meri uzeli u obzir načelo srazmernosti*. Naime, sud mora da *ceni obim indirektnog uticaja na profesionalnu aktivnost advokata* kada procenjuju proporcionalnost pretresanja kancelarije radi oduzimanja predmeta, jer se ovim radnjama ozbiljno narušava sloboda advokature, kao i pravo na poverljivu komunikaciju između advokata i stranaka.

Neophodnost određivanja pretresanja radi pronalaska određenih isprava je *upitna*, jer su u trenutku izdavanja naredbe istražnim organima već bili dostupni podnesci pronađeni prilikom pretresanja u privrednim društvima A i B. Iz tog razloga postojala je samo *nedovoljno jasna mogućnost* da bi isprave u advokatskoj kancelariji mogle da sadrže relevantne podatke za krivični postupak, tj. *nisu postojale dovoljno jasne i očigledne, konkretne činjenice koje bi mogle opravdati očekivanje* da bi prepiska između advokata i stranke (privrednog društva V) mogla da predstavlja dokaz o krivičnim delima privrednih društava A i B. Osim toga, procesno relevantne činjenice, koje bi možda bile vidljive iz prepiske između advokata i stranke, mogle su da se *utvrde odgovarajućim procesnim alternativama*, odnosno manje restriktivnim merama (npr. svedočenjem zaposlenih u advokatskoj kancelariji).

U skladu sa načelom srazmernosti, s obzirom na *malu verovatnoću da će pretresanje rezultirati odgovarajućim dokazima*, pri čemu je *svrha pretresanja mogla da se ostvari manje intruzivnom radnjom*, bilo je potrebno da u osporenim odlukama *postoji posebno obrazloženo opravdanje* za određivanja pretresanja i oduzimanja navedenih predmeta. Međutim, to nije bio slučaj, jer se sudovi nisu osvrnuli niti na ozbiljnost navodnih krivičnih dela niti na indirektni uticaj na profesionalnu aktivnost advokata. Iz tog razloga su odluka o pretresanju advokatske kancelarije i o oduzimanju pronađenih isprava poništene.

ZAKLJUČAK

U Nemačkoj se u oceni zakonitosti pretresanja advokatske kancelarije i oduzimanja predmeta pronađenih tom prilikom vodi računa o zabrani pregleda, oduzimanja i upotrebe određenih predmeta. Ta zabrana je u vezu sa isključenjem od dužnosti svedočenja advokata (i njihovih saradnika) o onome ono što mu je povereno ili što je saznao u tom svojstvu a što je dužan da čuva kao profesionalnu tajnu. Iz tog razloga pretresanja advokatske kancelarije ne može da se odredi u cilju pronalaženja i oduzimanja predmeta koji su obuhvaćeni zabranom oduzimanja.

Relevantne zakonske odredbe služe zaštiti slobodne profesije, za čije delotvorno obavljanje je potrebno da se obezbede uslovi za stvarnu zaštitu odnosa poverenja između advokata i stranaka, jer to predstavlja javni interes.

Zbog toga se prilikom određivanja, preduzimanja i ispitivanja zakonitosti pretresanja advokatske kancelarije i oduzimanja predmeta pronađenih tom prilikom, s posebnom pažnjom razmatra, pored odredaba procesnog zakona, i ispunjenost zahteva koji su u sudskoj praksi kreirani polazeći od načela srazmernosti.

LITERATURA

- Strafprozeßordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 7. April 1987 (BGBl. I S. 1074, 1319), die zuletzt durch Artikel 12 des Gesetzes vom 18. Dezember 2018 (BGBl. I S. 2639) geändert worden ist.
- Meyer-Goßner/Schmitt /2018/: *Strafprozessordnung mit GVG und Nebengesetzen*, 61. Auflage, C.H. Beck, München.
- Systematischer Kommentar zur Strafprozessordnung mit GVG und EMRK*, Band II 94–136a StPO /2016/, 5. Auflage, C.H. Beck, München.
- BVerfG, Beschluss vom 14.1.2005–2 BvR 1975/03.
- BVerfG, Beschluss vom 5.7.2005–2 BvR 497/03.
- BVerfG, Beschluss vom 9.2.2005, 2 BvR 984/04, 1018/04, 1030/04.
- BVerfG, Beschluss vom 7.9.2006–2 BvR 1141/05.
- BVerfG, Beschluss vom 11.7.2008–2 BvR 2016/06.
- BVerfG, Beschluss vom 5.5.2011–2 BvR 1011/10.
- BVerfG, Beschluss vom 29. 01.2015–2 BvR 497/12, Abs. Nr. 16.
- OLG Frankfurt a.M., Beschluss vom 21.6.2005–3 Ws 499 + 501/05.
- OLG Rostock, Beschluss vom 20.09.2012-AGH 5/12 (I/3).

LG Berlin, Beschluss vom 08.04.1992–511 Qs 22/92, 511 Qs 23/92 u. 511 Qs 26/92.

LG Fulda, Beschluss vom 12.10.1999–2 Qs 51/99.

LG Rostock, Beschluss vom 21.07.2015–18 Qs 212/14 (2).

Milana Pisarić*

Faculty of Law, University of Novi Sad

SEARCH AND SEIZURE AT A LAWYER'S OFFICE IN GERMANY

SUMMARY

Search at a lawyer's office and seizure of certain objects found on that occasion for the purposes of criminal proceedings in Germany are carried out with certain legal restrictions, which serve as a procedural safeguard of confidence between lawyer and party. In addition, some criteria have been created in case law to justify intervention in this protected sphere. The subject of the paper is presentation and analysis of those legal provisions and attitudes from court practice.

Key words: criminal proceedings, search and seizure, lawyer's office, Germany.

---

* Teaching assistant, PhD, M.Pisaric@pf.uns.ac.rs